

І. М. Симоненко

Київська губернська вчена архівна комісія

КИЇВСЬКА ГУБЕРНЬСЬКА ВЧЕНА АРХІВНА КОМІСІЯ Засн. 1914 з ініціативи чл. Київ. товариства охорони пам'яток старовини та мистецтва – *О. Мердера*, [І. Каманіна](#), [М. Довнар-Запольського](#), *Ф. Титова* та ін. Згідно з проектом, мала опікуватися збиранням, розглядом, зберіганням і дослідж. лише документал. пам'яток і фольклор. матеріалів. У Києві, незалежно від Центр. архіву, передбачено заснування місц. істор. архіву, для чого відведено окреме приміщення у Центр. архіві при Університеті св. Володимира. Планувалося також видавати «Труды...» комісії. Зважаючи на розміри регіону, на який поширювала роботу комісія (Київ., Поділ., Волин. губ.), відразу ж постало питання щодо організації її відділів у губерн. містах Пд.-Зх. краю (у травні 1914 розглядалася пропозиція про створення таких відділів у Кам'янці-Подільському та Житомирі). Головою обрано [В. Іконникова](#), товаришами голови – *Ф. Титова*, [В. Завітневича](#), *М. Довнар-Запольського*, *М. Ясинського*, чл. ради – *І. Каманіна* та *О. Левицького*, скарбником – *О. Мердера*. Попечителем комісії за звичаєм став місц. губернатор, на той час це був *Ф. Трепов*. Серед 55-ти чл.-засн. – [М. Біляшівський](#), *С. Голубов*, [В. Данилевич](#), [Л. Добровольський](#), [Д. Дорошенко](#), *Г. Павлуцький*, *М. Петров*, *О. Покровський*, *Б. Стелецький*, *В. Хвойка*, *Д. Щербаківський*, *О. Ертель*. Член комісії розгорнули пошук. роботу в архіві Київ. казен. палати (*І. Каманін*), міської поліцей. управи (*О. Мердер*), розглядали описи справ, надіслані з архівів Поділ. і Волин. губ. (*Ф. Титов*, *О. Левицький*, *Л. Добровольський*, *П. Смирнов*). Наук. здобуток К. г. в. а. к., порівняно з ін. архів. комісіями, досить невеликий, що зумовлено, насамперед, часом заснування – за кілька місяців до поч. 1-ї світової війни. Крім того, більшість губерн. архів. комісій були чи не єдиними у своїх регіонах наук. істор. установами і займалися дослідж. різноманіт. місц. пам'яток, виконуючи функції своєрід. краєзнав. т-в, тоді як Київська опікувалася лише збиранням докум. матеріалів. Її створювали фактично як підрозділ Київ. товариства охорони пам'яток старовини та мистецтва, а багато чл. входили до ін. т-в та установ, що досліджували пам'ятки археології, архітектури, архівні матеріали. Крім того, 1915 за влас. бажанням *В. Іконников* склав обов'язки голови. Членами К. г. в. а. к. були переважно вищі чиновники та відомі науковці, у той час як склад ін. губерн. архів. комісій – дрібні службовці, вчителі, священики,

аматори-краєзнавці. Після 1915 комісія припинила діяльність. Розрізнені матеріали про її роботу зберігаються в архівах Києва (ЦДІА, Інституті рукопису НБУВ) і С.-Петербурга (Рос. істор. архіві, Центр. істор. архіві С.-Петербурга).

Рекомендована література

1. Каманин И. Записка об учреждении в Киеве Ученой архивной комиссии // Военно-истор. вест. 1912. Кн. 1;
2. Сарбей В. Г. Вклад губернських архівних комісій в історіографію України // Друга респ. наук. конф. з архівознавства та ін. спец. дисциплін. К., 1965;
3. Симоненко І. Київська вчена архівна комісія // КС. 2000. № 4;
4. Його ж. Губернські вчені архівні комісії в Україні: Історіогр. огляд і бібліогр. показч. К., 2003.

Бібліографічний опис:

Київська губернська вчена архівна комісія / І. М. Симоненко// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11226>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).